

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr V. Hepp, Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, Zwolle; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Groshede, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr U. Postma, Barendsvoerd (Zuid-Afrika); Dr A. Ringnald, Soerabaja; Dr J. C. Rullmans, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijss, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielinga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's Gravenhage.

Adres der Redactie:
Prof. Dr V. HEPP, Van Broestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-uitgevers:
OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.
Tel. No. 58 — Postrekening No. 39000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f7.50 en voor Ned.-Indië f6.— per jaar.
Advertentie: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f0.15.

INHOUD: Gelijktelling van het Bijzonder met het Openbaar Hooger Onderwijs. II. (Slot). — Lit. de Schrift. Het machtige Middelaarszigt en het effectieve Middelaarszigt. (Doel. 34:1, 5.) (Pa. 22:2, 3). — Kerkelijk Leven. Dankbaar, niet voldaan. In één nummer. Het navel — Pop-Wet. Schetsen: iets over het beeld van Jesus in de moderne literatuur. XXI. — Literatuur en Kunst: Een nieuw Lamsboek — Opvoeding en Onderwijs: De betekenis van de inrichting van het onderwijs in de Bijb. Geschied. op de Lagere School. II. — Perschoon. — Kerknieuws.

GELIJKSTELLING VAN HET BIJZONDER MET HET OPENBAAR HOGER ONDERWIJS.

II. (Slot)

De eisch der financiële gelijkstelling van het Bijzonder met het Openbaar Hooger Onderwijs kan licht worden aangemerkt als een overbrengen op het gebied van het Hooger wat op dat van het Lager Onderwijs jarenlang werd nagestreefd en eindelijk ook bereikt. Althans bijna bereikt, want dat het Openbaar Onderwijs ook nu nog in sommige opzichten voorrechten geniet boven het Bijzondere kan moeilijk worden betwist.

Dit nu is een veelbestreden punt.

Zelfs al wordt er maar van hogere subsidiëring en niet eens van gelijkstelling gesproken in zake het Hooger Onderwijs, loopt men dadelijk warm op het argument, dat het met het Hooger Onderwijs volstrekt anders voorstaat dan met het Lager, dat men geen recht heeft het eerste in den schoolstrijd te betrekken, om nu te zwijgen van redeneeringen als deze: dat wanneer men ons den ring geeft wij de geheele hand willen vastgronden.

Drieërlei brengt men vooral naar voren om het verschil in deze tusschen Hooger- en Lager Onderwijs duidelijk te laten uitkomen.

Vooreerst dit, dat het Openbaar Lager Onderwijs neutraal moet zijn, terwijl het Hooger Onderwijs dit niet is en ook niet behoeft te wezen. Op de openbare lagere scholen moeten de godsdienstige gevoelens der ouders worden ontzien, daarom mag men er niet een bepaalde geloofsbelijdenis of wereld- en levensbeschouwing propageeren. Nu kunnen we verstaan, zegt men, dat vele ouders daarvoor geen vrede kunnen nemen. De liberalen van vroeger begrepen dat zoo niet, maar later heeft men geleerd eerbied te hebben voor de overtuiging van hen, die het als een plicht van God hun opgelegd gevoelen om hun kinderen te doen onderwijzen in de wereld- en levensbeschouwing, welke zij voor de ware houden. Hun geweten verzet er zich tegen hun kinderen naar een neutrale eenheidsschool te sturen. Om aan de stem van hun geweten te gehoorzamen richtten zij scholen met den Bijbel op. Het is niet meer dan billijk, dat de overheid hen niet dubbel laat betalen en daarom de bijzondere lagere scholen tot een gelijk bedrag subsidieert als de openbare vorderen. Doch met de Universiteiten is het een ander geval. Daar mag ieder hoogleraar voor zijn geloofsovertuiging uitkomen. Geen stroospier wordt hem in den weg gelegd. Iedere richting van eenige betekenis heeft dan ook aan de Rijksuniversiteiten haar representanten onder de docenten. Daarom kan men tegen deze inrichtingen geen gewetensbezwaar hebben, anders zou men ook gewetensbezwaar moeten hebben tegen het leven in de maatschappij, waarin ook verschillende wereld- en levensbeschouwingen elkander kruisen. De Openbare Universiteit is in dit opzicht een trouwe weerspiegeling van de verhoudingen in het leven zelf. Tenzij men het leven

wil negeren, de vlucht wil nemen in „Lebensverneinung“, moet men ook de Openbare Universiteit met al haar variaties aanvaarden. Er zijn er, die dat niet wenschen, dan kunnen zij zelf Universiteiten, mits onder de nodige waarborgen van deugdelijkheid, stichten, maar behooren daarvan ook de kosten te dragen.

Daarby komt nog een tweede onderscheid. De lagere school ligt in de sfeer van het huisgezin. Zij is weleens genoemd een verlengstuk van het gezin. Daardoor wordt zij wel niet voldoende gekarakteriseerd. Zij is meer dan dat. Zij bezit tegenover het gezin ook wel zekere zelfstandigheid. Maar toch, het uitgangspunt is daardoor niet onjuist aangegeven. Op de ouders rust ten principale de taak hun kinderen zó op te voeden, dat zij in de maatschappij een eigen plaats kunnen innemen. Weinig ouders zijn echter in staat die opvoeding zelf te voltooien. Overdracht van een deel van hun plicht aan de school is onmisbaar en tegelijk daarmee ook overdracht van een deel van hun gezag aan de onderwijzers. Zij blijven evenwel verantwoordelijk. Vandaar dan ook het gezonde beginsel: de school aan de ouders. Ten aanzien van de Universiteit kan men hetzelfde niet beweren. Al heeft de Universiteit ook ten doel praktische opleiding voor maatschappelijke betrekkingen te bieden, daarin ligt toch haar wezen niet. Dit alles is secundair. Zij heeft eerst en bovenal de wetenschap te beoefenen. Nu kan dat stellig niet tot de roeping van het gezin worden gerekend. De wetenschap vormt een terrein apart. Daarmee ook de Universiteit. „De Universiteit aan de ouders“ is een leuze, welke door niemand zal worden aangeheven. Men kan dus als ouders niet den eisch stellen een eigen Universiteit te bezitten. Dat zou een miskenning van de wetenschap zijn. Bijzondere Universiteiten kunnen dan ook nooit hetzelfde karakter dragen als bijzondere scholen. Aan de gelijkstelling van het bijzonder lager- met het openbaar lager onderwijs valt daarom nimmer een argument te ontleenen voor de gelijkstelling van het bijzonder hooger- met het openbaar hooger onderwijs. Lager- en Hooger Onderwijs liggen én naar hun oorsprong én naar hun doel in geheel verschillende vlakken.

En nu nog een derde onderscheid. Zij, die de lagere school bezoeken, zijn op een leeftijd, waarin van zelfstandige keuze nog geen sprake kan zijn. Nu moet een van tweeën geschieden. Of het lager onderwijs moet ten opzichte van de hoogste levensbelangen negatief zijn. Gij zegt als christenouders, dat dit met uw overtuiging niet strookt. Wij kunnen daar inkomen. Daarom blijft als tweede mogelijk voor u alleen open: dat onderwijs moet ook in religieuze zin positief zijn. En dan kunt gij natuurlijk geen genoegen nemen met een school, die een positieve religie brengt, welke de uwe niet is. Daaraan is dan ook het bestaansrecht van bijzondere lagere scholen gegrond. Doch wie de Universiteit bezoekt verkeert in de levensperiode, waarin de drang naar zelfstandigheid zich schier onafgebroken openbaart. Gij houdt het uw zoon en dochter voor, dat zij op godsdienstig gebied tot zelfstandig belijden moeten komen. Waarom zouden zij dan niet in het universitaire leven op eigen wieken kunnen drijven en van de vele wereld- en levensbeschouwingen, welke daar of openlijk worden gedoceerd of aan het onderwijs ten grondslag liggen, er één met bewustheid kiezen? Die gansch andere geaardheid in leeftijd maakt, dat

gij niet kunt volhouden: de bijzondere Universiteit is even noodzakelijk als de bijzondere lagere school en moet daarom op voet van gelijkheid door den staat worden behandeld.

Wij gaven deze drieërlei bewijsvoering, gelijk men ze uit den mond van overigens ons welgezinden nog al eens hooren kan.

Op hun argumentatie valt wel het een en ander af te dingen.

Dat er in het geheel geen parallellen zouden getrokken mogen worden tusschen het bijzonder lager- en het bijzonder hooger onderwijs is een al te krasse bewering.

Toch willen wij hierop thans geen kritiek oefenen. Liever geven we toe, dat in deze drieërlede redeneering een kern van waarheid schuilt.

Inderdaad verschilt hierin de Openbare Universiteit van de Openbare Lagere School:

1o. dat zij niet neutraal is, maar al haar hoogleraren vrij zijn om overeenkomstig hun principieele overtuiging onderwijs te geven;

2o. dat zij haar bevoegdheid niet aan het gezin ontleent, maar een eigen macht vormt in de samenleving;

3o. dat zij, die aan haar studeeren, op een leeftijd zijn gekomen, dat zij zelfstandig moeten gaan oordeelen.

Van deze drie dingen hebben wij onszelf goed te doordringen.

Dat gebeurt onder ons weleens te weinig.

Daarom staan we tegenover onze tegenstanders niet zoo sterk als we wel konden staan.

Wij kunnen voor subsidiëring van het bijzonder Hooger Onderwijs onmogelijk dezelfde gronden aanvoeren als voor die van het bijzonder Lager Onderwijs.

Een enkele moge voor beide gedeeltelijk gelden. Maar meer dan gedeeltelijk is dit niet.

Neen, wanneer wij niet slechts verhoogde subsidiëring, maar zelfs volledige gelijkstelling eischen voor het bijzonder- en het openbaar Hooger Onderwijs, dan hebben wij daarvoor geheel andere, maar niet minder stevige gronden dan voor het Lager Onderwijs.

In ons vorig artikel gaven we te kennen, dat wij hier dit onderwerp niet wilden afhandelen. Wij stelden ons slechts ten doel de gedachte der gelijkstelling te lanceeren.

Wij kunnen op het oogenblik dan ook niet de verschillende redenen, waarom we gelijkstelling vorderen, ontwikkelen.

Dat blijve voor later bewaard.

Slechts één willen wij er noemen.

En dan moeten we ook hierbij nog beknoptheid betrachten.

Het karakter van de wetenschap vraagt om eenheid.

Wetenschap tracht altijd in de veelheid der verschijnselen de eenheid te grijpen.

Het is haar te doen om den samenhang in het bestaande aan te wijzen.

Ofschoon de wetenschap in afzonderlijke wetenschappen uiteenvalt, zoo moet er toch een principe blijven, dat ze alle tot een eenheid verbindt.

Anders boet zij haar karakter van wetenschap in. Dat nu aan de Openbare Universiteiten in ons

land alle eenheid der wetenschap zoek is, behoeft niet opzettelijk bewezen.

Dit is een feit, dat niemand zal durven tegen spreken.

Verschillende hoogleraren mogen voor zichzelf een systeem hebben, geen enkele Openbare Universiteit heeft in haar geheel een systeem.

De éene groote machtige conceptie onthrekt haar.

Zij vertoont een lappendeken van wetenschappelijke opvattingen.

Zij zijn meer vakscholen dan Universiteiten.

Van positivistisch standpunt moge men zulk een toestand niet betreuren, hij, die het ideaal van de eenheid in de wetenschap niet wil prijsgeven, zal daarin moeten zien de degradatie van de Universiteitsidee.

Men schijnt echter zich in doffe berusting er bij neer te leggen, omdat men niet inziet, hoe dit te verhelpen zou zijn en omdat men er langzamerhand aan gewoon is geraakt.

Het fabeltje, dat onze Openbare Universiteiten zoo schitterend te aanschouwen geven hoe „voraussetzungslos“ ten onzen de wetenschap is, hoe onafhankelijk zij is van alle vóór-oordeel, dogma of principe, behoeven wij wel niet te weerleggen.

Het aantal vóór-oordelen enz. is er juist legio.

De een gaat van het monistische, de ander van het neo-kantiaansche, een derde van het marxistische, een vierde van het pluralistische, een vijfde van het evolutionistische, een zesde van het positivistische, een zevende van het „ethische“, een achtste van het Gereformeerde, een negende van het Roomsche „dogma“ uit. En nog zijn wij er niet.

Ieder hoogleeraar houdt er zijn eigen stel vóór-oordelen op na.

Die beheerschen zijn wetenschap.

Maar principiële contact met al zijn collega's heeft hij niet.

Zoo is dan de wetenschap aan onze openbare Universiteiten hopeloos verbrokkeld.

En dat zal ook zoo blijven, zoolang die Universiteiten openbaar blijven, d.w.z. van de overheid, hetzij lands- of stedelijke overheid uitgaan.

In de dagen, toen onze oudste Universiteiten werden opgericht, bestond dat gevaar niet.

Toen was één wereld en levensbeschouwing de heerschende.

Daardoor liet de overheid zich ook leiden bij haar benoemingen.

Tegenwoordig kan dat niet meer.

Het eene Kabinet wisselt het andere af. Mannen van onderscheiden geloofsovertuiging treden als raadsliden der kroon op en beslissen over benoemingen. De tijd, dat ministers uitsluitend geestverwanten benoemden, gelijk onder de liberalistische overheersching, is voorbij. Daarvoor zitten — om alleen dit te memoreren — de ministeries niet vast genoeg meer in het zadel. Zij rekenen er als vanzelf mee: ga ik heden exclusivistisch te werk, dan doet een ander het morgen ook. Dat doet hen het zoeklicht naar benoembaren werpen onder verschillende richtingen. Ik noem hier slechts een utilistisch motief. Maar ongetwijfeld zijn er ook, die gedreven worden door het besef, dat onder het huidige regiem naar evenredige vertegenwoordiging behoort te worden gestreefd. En vooral zal men meer letten op technische bekwaamheid, dan op wetenschappelijk-systeematisch vermogen. Als iemand maar als „knap“ bekend staat, zijn bij het ontstaan van een vacature de oogen der faculteit en in laatste instantie die van den minister van onderwijs al op hem gericht. Of hij diep encyclopaedisch doorzicht heeft, legt daarbij weinig of geen gewicht in de schaal.

Zoolang de overheid in deze het heft in handen houdt, zal dit als een vloek op de Openbare Universiteiten blijven rusten.

En geeft zij het heft uit handen, dan zijn er geen Openbare Universiteiten meer.

De vraag rijst: mag de overheid zich van dit gebied terugtrekken. En: zijn er andere lichamen, welke beter waarborg schaffen voor de eenheid der wetenschap.

Wat de eerste vraag betreft: niemand zal het bewijs kunnen leveren, dat de overheid zelf Universiteiten moet stichten en instandhouden. Zeer zeker heeft de overheid groot belang bij de wetenschappelijke ontwikkeling van een volk. Maar daaruit volgt nog niet, dat zij per se zelf Hooger Onderwijs moet drijven. Wanneer er voor andere zijde voor gezorgd wordt en er wordt goed voor gezorgd,

dan ligt het veeleer op haar weg om zich terug te trekken.

Welke andere lichamen kunnen zich hiermee belasten? In Amerika ging meer dan één Universiteit oorspronkelijk van de kerk uit. Toch werd daar de hand met de kerk langzamerhand losser gemaakt. Misschien bestaat die ergens nog wel in naam, maar praktisch werkt die niet meer. Dat de kerk zich met de Universiteiten inlaat en haar instandhoudt (in hoever de theologische faculteit hier een uitzonderingspositie inneemt laten we op dit moment rusten) is om verschillende redenen evenmin wenschelijk als dat de staat het doet. In elk geval kan ook zij niet pretendeeren, dat zij het moet doen, dat het een deel van haar roeping is.

De eenig rationeele weg is dan ook dat de Universiteiten uitgaan van opzettelijk daarvoor gecreëerde lichamen, die elk voor zich op den bodem van een eigen wereld- en levensbeschouwing staan. Daarin wordt een basis voor eenheid der wetenschap geboden. Want wetenschap culmineert ten slotte in de systematische bezinning over de wereld- en levensbeschouwing, welke op zichzelf genomen nog niet wetenschappelijk is.

Gezond zou dan ook de toestand eerst worden, wanneer uit elke groote volksgroep wetenschappelijk geïnteresseerden zich verenigden om een stichting in het leven te roepen, waar de wetenschap naar hun gemeenschappelijk uitgangspunt werd beoefend.

Dat dit niet tot het rijk der hersenschimmen behoort, hebben de Vrije- en de Roomsche Universiteit in ons land en vele vrije Universiteiten in het buitenland bewezen.

Heeft men voor het Lager Onderwijs in het bekende Unie-rapport eens het maxime uitgesproken: de bijzondere school regel, de openbare uitzondering, zoo mag men dit niet op het Hooger Onderwijs toepassen.

Strikt genomen moet hier de houding worden ingenomen: de bijzondere Universiteit de eenige. Voor openbare Universiteiten is er geen plaats.

Immers, de overheid zou niet verantwoord zijn, indien zij, bijgeval ouders nalaten een school voor hun kinderen te stichten, zulke kinderen zonder onderwijs liet. Daarom moet zij zelf wel scholen bouwen.

Maar wanneer een zekere volksgroep haar wetenschappelijke roeping niet nakomt, behoeft de overheid die niet over te nemen. Veeleer heeft zij die groep aan te moedigen het voorbeeld van andere te volgen. En in geen geval mag zij aan die groep zelf inrichtingen bezorgen. Dat zou een premie zijn op de nalatigheid. En... zij zou dan evenmin als nu aan de wetenschap, daar beoefend, haar noodzakelijke eenheid kunnen geven.

Wanneer wij dan ook financiële gelijkstelling vorderen voor het Bijzonder Hooger met het Openbaar Hooger Onderwijs, is dat eigenlijk een compromis-voorstel.

Het houdt er rekening mee, dat de openbare Universiteiten nu eenmaal bestaan en het historisch geworden niet op eenmaal veranderd kan worden.

Uit een oogpunt van werkelijke wetenschap is een allegaartje als een openbare Universiteit biedt, een monstroom.

Uit praktisch oogpunt zal men het echter moeten dulden.

Doch naar de maatstaf der billijkheid is het niet te dulden, dat de openbare Universiteiten met bijna alle belastingpenningen voor het Hooger Onderwijs gaan strijken en dat de bijzondere Universiteiten met een fooi, zooals nu geschiedt, worden afgescheept.

Hier breken wij echter af.

Tot een nadere gelegenheid!

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Het Machteloze Middelaarszicht en het effectieve Middelaars-inzicht.

Toen ging Mozes op naar den berg Nebo en de Heere wees hem dat gansche land. Alzoo stierf Mozes aldaar. Deuteronomium 34:1, 5.

Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Gij antwoordt niet. Psalm 22:2, 3.

Mozes, in zijn sterven, heeft een breed uitzicht gehad! Toen ging Mozes op... naar den berg Nebo... en de Heere wees hem dat gansche

land... Alzoo stierf Mozes... aldaar. (Deuteronomium 34:1, 5). Dat is het gezicht op het breedschoone panorama. Hoe uitzichtloos sterft daar tegenover de Christus, als hij klaagt: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Gij antwoort niet.“ (Psalm 22:2, 3.)

Hier is allereerst Mozes.

In Mozes zien wij, juist bij zijn sterven, het profetische ambt. Zeker, men kan Mozes niet maar één enkel woord teekenen: hij is meer dan profet. Zijn middelaarsnaam wijst dat al uit. Maar het schijnt, dat tegen zijn levenseinde het profetisch ambt hem zwaar heeft beziggehouden. Het koninklijke in zijn werk treedt achteruit; hij wordt een gevangene Gods, die na vermoedende woestijnreis de groote daad, den blijden intocht, niet zal vieren mogen. En naarmate iemands koningsdaad uitgesteld wordt, en dus de uitkomst van zijn koninklijken strijd naar verder toekomst wordt verschoven, naar die mate spant zich de profetische geest in hem, om die toekomst daar heel in de verte toch te zien. De koning kan met zijn daad het heden en de toekomst niet aan elkaar verbinden; de koningswil kan den intocht uit het diensthuis en den intocht in het koninkrijk niet aan elkaar koppelen; maar dan zal de geest des profeten het doen. De profet krijgt het toch altijd voor elkaar: begin en eind, alpha en omega, intocht en intocht ziet hij als één geheel; dat is profeteeren.

En zulk profeteeren is in Mozes.

Zoo komt het dan ook — en het ligt in dezelfde lijn — dat Mozes, sprekende over den straks te verdelende buit, voorschriften geeft over de leer, de profet dicteert aan een volk van koningszonen. Zoo komt het, dat hij zegt: een profet, als mij, zal u de Heere verwekken (Dt. 18:9, 15). Zoo komt het, dat hij in zijn afscheidsredenen profeteert; zoo komt het ook, dat God, zijn God, hem in zijn stervensuur juist als profet zegent en — doet lijden.

God zegent hem: hier is dus genade. Want Mozes heeft, als Aäron, zijn ambt verbeurd. Hij heeft, juist als profet, gezondigd tegen zijn ambt, want hij heeft den „naam des Heeren niet geheiligd“ (Num. 20:12) en in het heiligen van den Naam ligt bij uitstek profetenroeping. Hij had moeten spreken, rustig als profet, maar zijn wild er op los slaan bij de rots, deed de profetenwijsheid vergaan. Kortom, heel de Nebo staat, om zoo te zeggen, „in het teeken“ van den ontrouwen profet. Maar zie, nu lescht God, de God der vertroosting, de hijgende profetenziel. De profet wil een brug spannen tusschen begin en eind; hier is de brug! Zijn oogen gaan open; God verklaart en verpooert zijn gezicht; hij mag op den wagen van den Geest tóch Kanaän zien, heel dat stralende land; hij heeft tóch des profeten loon gehad — uit genade; want al kwam zijn koningschap niet van de alpha in Egypte tot de omega in Kanaän, zijn profetenooft heeft de letter omega, die letter van Gods trouw, zien branden in de lucht over de bergen van Kanaän.

Dat was genade. Maar die genade roept om meer. En dat meerdere is hier niet. God doet hem ook lijden. Ondanks alles lijden. Want is dat niet kennis der ellende, als profet te worden geweid door genade, maar als koning u zelf onder het oordeel te zien gebracht? Al was dat oordeel niet eeuwig: toch heeft Mozes' eigen zonde hem gehouden buiten het land; de profet in Mozes ziet verder dan de koning kan gaan. Profet en koning zijn in hem momenteel gescheiden, de middelaar van het oude verbond ligt uiteen. O God, geef den beteren Middelaar. Mozes is het niet....

Stil nu, Mozes, en sterf in vrede. Eens komt de betere Middelaar. Wat gij in uw dood hebt, zal Hij in Zijn leven hebben: het klare gezicht op de eenheid van de alpha van zijn strijd en de omega van zijn triumf. Als er maar een paar decimeter grond gewonnen zijn, dan ziet hij heel het land, heel de wereld, hel en hemel, in rechte verhouding staan onder zijn scepter: „ik zag den satan als een bliksem uit den hemel vallen“. Christus zag in Zijn volle levenskracht meer, dan Mozes ziet op Nebo. Maar wat Mozes op Nebo genoot, dat mist Christus op Golgotha. Hij hangt daar, om zoo te zeggen: zonder gezicht, zonder visioen, zonder panorama. Den last van den profet heeft Hij wel, den wellust niet. Hij zegt waarom? En dat meent hij, echt menscheijk. God, die Mozes antwoordde op Nebo, antwoordt Christus niet op Golgotha.

En hierin komt Nebo tot rust bij Golgotha. Want Mozes kan profetentaak en koningsambt niet verbinden; schoon hem de genade helpt. Doch Christus, schoon hem het recht vervloekt hij, heeft ook zonder lust den last aanvaard. De koningswil en het profetisch gezicht — koningsuitzicht en profetisch inzicht — strijden en overwinnen bij Christus te zamen; in en met elkander. Zijn ambtsbediening is één en ongebroken. — De zijne alleen.

K. S.

Dankbaa

Hooggead

De woort
vertrouwd
Meer dan
blad, waar
dienen, de
die korte, d
Laat ook
welke Uw
geven.

Volgde ik
en het „Al
adres hebb
schen „dan
Met zeld
een onbesc
van een eig
hebben zij
een vijfvo
geven also
ten oppone
mogelijk w
Het „Al
ding jegen
tegenover
voorhoofd,
„de „bede
prof. Hepp
mij, II.) af
„Prof. Kuy
R. Ct.“ do
prijs! Uw
„prof. Hep
waar hij k
Wanneer
en buiten
tegenviel, l
pen van e
En omge
voldoening
alleen heb
Doch da
laten wede
Die libe
kijkje gegu
Daar sel
zijn, dat
Anders
niets voor
jongeren,
te sturen,
komen“.

En even
door een
oprechte
en mij in
Wat de
zij in de
drijven da
teekenis v
willen pro
te doen al
taktiek he
In elk g
voetstap 2
besloot te
Mijn da
verzwijgen
Dankba
lyk verze
met Dr v
doop, sta
die verzel
meer dan
niet. Toch
welke ten
liet. Een
kan zijn.
over deze
dat dit te
het beken
en uitslu
de gedach
geleid. De
ik dit be
der gesch
de hoofds
Over de
al spoedi
vermengo
alzo van
is mij az
aan mijn
van mij

Dankba
laat uit
Dr v. d.
deeld Uw
dit wil a
indruk b
waarop
brief aan
gezonder
goedkeu